

PEST, NOVEMBER 27.

48. szám.

II. FÉLÉV. 1862.

Megjelenik e lap hetenkint egyszer: csütörtökön. Előfizetési díj: helyben félévre 1 frt 31 kr., s egész évre 2 frt 62 kr. a. ér.; vidékre postán félévre 1 frt 66 kr., s egész évre 3 frt 32 kr. a. ér. Az előfizetési pénzek a Szent-István-Társulat ügynöki hivatalába (Lipót-utca 8. sz.) bérmentesen, a lap szerkesztését illető levelek pedig a „Katholikus Néplap” szerkesztőségéhez (kegyes tanítórendüek épülete 35. sz.) intézendők.

Családképek vázlatban.

VII.

A családanya.

Az új gazda, midőn birtokba lép, nem szokott a ház régi ismerősei- és munkásainak azonnal ajtót mutatni. „Hátha, gondolja magában, előbb-utóbb szükségem lehet reájok új helyzetemben, jó, ha kéznél vannak.” Ez életnézet vezérlett engem is e cikkfördékek folytatására. Előbbi gazdánk, Isten áldja meg, páratlan tapintattal tudta a kedélyeket magának meghódítani: nem esoda tehát, ha sokan csoportosultak körülötte. Sohasem hiányzott nála egy-két jó szó, melyekkel a gyengébb erőket is föl tudta villanyozni és tevékenységre serkenteni; és éppen ezért kedves volt ő nekünk, és felejthetetlen lesz előttünk mindenkor!

Legyen szabad, szerkesztő ur, azon kis tért, melyet eddig e lapok hasábjain elfoglaltam, ezután is megtartanom, hogy így a család épületét — melynek alapját a szent házasságban megvettem, és egyik falát a családfőben fölállítottam — ezentul is folytathassam, különben esonka marad az épület, és beteljesedik rajtam az Üdvözítő mondása, hogy az átmenők jót nevetnek rajtam, mondván: „No, ez is lehetett ám ember a talpán, elkezdett építeni és nem bírta befejezni!” Még egyet. Midőn most a családanyáról kell beszélnem, egy oly nagy tárgyalmaz emelkedik lelki szemeim előtt, mely elijeszt magamat, és hihetőleg az olvasót is; engem azért, mert nagy fába vágván életlen fejszemet, nem tudom, hogyan birkózom meg vele, a tisztelt olvasót pedig, mert hihetőleg hosszszas, untató és így kiállhatlan lesznek. De védelmemre kel a tárgy fontossága, nagy- és korszerűsége, mely egy részről megkívánja, más részről eléggé kárpótolja a hosszabb elmélkedést is. Tehát a dologra.

A férfiú után második személy a családi társaságban az asszony. Nem látszott jónak a böles Teremtő előtt, hogy a férfiú egyedül legyen a föld színén és örömtelenül folyjon le életpályája, nem levén, kivel azt megoszssa. Hisz, úgy mond sz. Ágoston, az ember még

örülni sem képes, ha örömét másokkal nem közölheti. „

„Hol az ember, ki baráti, rokon szívet ne ohajtana maga körül?” kérdi egyik jeles tudósunk. „A társulási hajlam, úgy mond tovább, még azok szívében sem hamvad el, kik elszigetelve a nagy világ zajától, csendes visszavonultságban élnek. Kinek nincs hatásköre, világa, barátja, képzelte azt, s képzelte világában az élet örömeit és kinjait egyiránt fölleli; képzelte lényeket meleg szívéhez és jobban érzi magát” (Rónay „Jellemisme” 206.). Hogy e hézag is, mely az ember eredeti boldogságából még fönmaradt, be legyen töltve, „hosszá hasonló segítségével teremtett belőle”, mint a böles Sirák mondja, Évában. Erre czéloz sz. Vazul, midőn azt mondja: „A férfi keresi a nőt, mint önmagának egy részét, mely tőle elszakított, és a nő magához vonja a férfit mint a delej a vasat.” Ugyanazon Teremtő alkototta mindkettőt, és összekötötte a két félt a családi egyesülés titokteljes kapesával, melyre mindkettőt egy áldásban részesíté. Egy tehát mindkettőjük nemessége, egy létök forrása. Segéd társul levén Isten világos szavai szerint az asszony alkotva, a férfi oldala mellett szemléljük őt már az édenben, hol őket boldog egyszerűg, angyali ártatlanság, kölcsönös tiszta szeretet füzte össze, melynek végszállai az Alkotó kezeibe valának letéve. Ezen állapot legméltóbb volt az emberi-nemhez, hogy magas életföladatát egyesített erővel oldja meg: Istennek szolgálni, növekedni, szaporodni és betölteni a földet; végre rendeltetésök határvonalán birni az Istent, ki önmagát tüzte ki nekik legfőbb jutalmul. A viszony köztük olyforma lehetett, mint az öregebb és ifjabb testvér közt létezik; Ádám először teremtettet és már így is, mint öregebb, feje volt a családnak; továbbá, mint a nemzetek nagy apostola észreveszi, nem a férfi az asszony, hanem ez teremtettet a férfi végett, hogy ez benne hozzá hasonló segítőt nyerjen, és így a férfiban mint okban nyugodott a tekintély sulya, mely azonban a másik félre, miután szükség nem volt reá, nyomasztólag nem nehezedett, de szükség volt kellőleg körvonalozni mindegyik fél működési határát, a rend végett, mely minden dolognak a lelke, és mely nem más mint az

engedelmesség gyümölcse. Vessünk még egy futó pilantást e gyönyörű képre, hisz el lesz az rutitva nem sokára, és sok idő fog lefolyni az örökkévalóság határ nélküli tengerébe, míg azt újra helyre állítva szemlélendjük!

Az első bűn e szép viszonyt a férfi és asszony közt megszüntette és pusztító erejénél fogva a család eddigi helyzetét fölforgatta. Mivel az asszony először vétkezett, és ő általa a férfi, annak súlyos következményei leginkább ő reá háramlottak vissza; az ő sorsa azóta mostohább lett; mert „a férfi hatalmasa alatt leszesz, és ő uralkodik rajta“ hangzott a Teremtő szájából fejére az ítélet, melynek végrehajtója a férfi volt, ki e tisztével annál inkább visszaélt, minél inkább homályosultak idő folytán azon ősi szent igazságok, melyeket első szüléink az édenből — mint hajótörést szenvedett szerencsétlenek megmentvén, a számkivetés völgyébe magukkal hoztak. „Már sem életöket, sem menyegzőjüket tisztán nem tartják, mondja a sz. böles 14 fej., hanem egyik a másikat irigységből megöli, vagy házasságrontással megszorítja: és mindenek összeleplegyedtek, a vér, gyilkosság, lopás, csalárdság, romlás, hitetlenség, háborgás, hamis esküvés, az Istenről elfelejtkezés, a lelkek megfertőztetése, a nemzésnek elváltoztatása, a menyegzők állhatatlansága, a paráznság, és szemtelenség rendtelensége, mert az utálatos bálványok tisztelete minden gonosznak oka, kezdete, és vége.“

A mint terjedett a bálványozás, úgy súlyodt fokozottan a nő helyzete is; a férfi a nyers erő birtokában lévén, azzal a gyengébb fél irányában mindinkább visszaélt; azt addig nyomta lefelé, míg csak lehetett, annak megaláztatásán magát magasztalván föl; és míg ő a szolgaság járma alatt görnyedt, rajta a zsarnoki önkény ülte diadalát.

Megfosztatván e szerint az asszony személyes szabadságától, és az önkény szeszélyeinek játékul levén oda vetve, szíve mélyében az által lett megsebesítve, hogy a család köréből, melyben eddig oly tisztességes állást foglalt el, száműzetett az által, ki ő általa egykor a boldogság lakhelyéről száműzetett. Így bosszulta meg magát első ballépése, melyet folytonosan sirathatott; mert kemény igát vetett reá, melyet hogy magáról lerázni eszébe ne jusson, skorpiókkal állt oldalánál az, ki benne nem segédtársat, hanem rabszolganőt látott, férje. Nem voltak ő neki jogai; ezeket mind elvesztette az igaz hit kivesztével, mely azokat eddig, hábrészben is, biztosította; hanem voltak őt lealázó kötelességei: hogy férjének időöltést szerezzen, élelméről, ruházatáról gondoskodjék, gyermekekkel ajándékozza meg, szóval, hogy a nap terhét viselje, azaz: hogy szolgáljon, és mint ilyennek a ház, a család ügyeibe tetteleg avatkoznia tilos volt. Ő ki volt zárva az emberi társaságból mint a belpoklos; őrizkedett tőle kiki mint minden rosznak kuforrásától. „Te általad lett a bűnnek kezdete, te miattad halunk meg mindnyájan, azért lakolsz.“ Ez volt napi kenyere.

Varga Mihály.

(Folytatása követh.)

Estharangszónál.

Este van már, elvesz, elhal
Minden élet, minden hang,
S ünnepélyes énekével
Megzendül az estharang.
Jól tudom, hogy mit fejez ki
Tiszta, csengő, szép szava,
És én is utána mondom:
Üdvözlégy, szüz Mária!

A természet ünnepélyes,
Néma esőndben nyugszik el;
Minden oly figyelve hallja,
Mit a harang énekel.
Lenge szellő suttog, játszik
És fölkapván szárnyira,
Oly örömmel hordja szerte:
Üdvözlégy, szüz Mária!

Elhangzott az estharangszó,
Minden esőndes, néma lett,
Szenderítő félhomály ül
A szunnyadó föld felett.
A szellő sem suttog már itt,
Más vidékre szálla;
Csak szívemben zeng még most is:
Üdvözlégy, szüz Mária!

S z a b o l e s.

Sir-virágok.

— Történeti beszély. (Folytatás.) —

II.

A kunok követe.

„Visszaszállnak bus emlékei;
Ismét köny ragyog szelid szemén.
Lelke látja tisztán a jövőt,
S elmerül az a bu tengerén.“

Gyönyörű júliusi délután volt. A nap még magasan járt az ég tiszta boltozatán és egész ragyogó színpompájában árasztotta alá verőfényes sugarait, mikor Pestre egy ifju lovag érkezék, ki, mint lova tajtékjáról észrevenni lehet, sebesen nyargalhatott idáig, s most, hogy paripáját kipihentesse, csendesebben kezdte lépgetni a piacon végig, s az alatt maga is elmerülve gondolataiban, némi kíváncsisággal nézdelé a fejedelmi palota homlokzatát, a hová azután be is tért. — Az ifju, korára nézve, közel huszonöt éves lehetett. Karesu, deli termetű, bátor, vitéz, előkelő, a nélkül, hogy vonásaiiban korának szokott hibái: a könnyelműség, hetykeség vagy pajkosság legesekélyebb jelben mutatkoztak volna. A lovag, kiben Saidarra ismerünk, e mellett gyászt viselt. Kalpagján fekete toll hajlongott. Öltözete jobbára sötét violaszín, s kardján kívül, melynek markolata gazdagon meg volt aranyozva, semmi csillogó ékszert nem viselt. Kunországból jött, hol Batu khán dühöng, pusztít és éget. Azért arca oly szomorú, szemei még szomorubbak, mert most is tele vannak könnyekkel. Oly igaz és mély fájdalom könnyei lehetnek ezek! Kit ne érdekelne hazájának sorsa? A mint a fe-

jedelmi palota udvarába betért, ott egy lovaggal találkozott, ki futó tekintetét vetve az ifjura, leereszkedő nyájassággal szóla:

— Honnét jössz, hős? Mi neved?

Saidár e hangra mély tisztelettel hajtván meg fejét, teljes készséggel válaszolá:

— Nevem Saidár, kunországi vagyok, ki fejedelmemtől követségbe küldetém ide, Béla királyhoz.

Az öreg lovag vállat vonított s azután így szóla:

— Jer, öcsém, föl a csarnokba.

Ezzel mindketten betérének Béla királyhoz. Az ifjabbik előttük már ismeretes; az öregebb nagytekintetű ur neve: Patovszky. Korát illetőleg közel járt a 70-dik évhez. Égszín bársony mentéje különös szépségű prémmel volt körülszegve, gyöngyszín selyem dalmányán pazar szeszélylyel ragyogott az arany sujtás, megrakva kellő helyeken a legdrágább kövekkel. Magas szikár alak, s mellére hulló ősz szakála a magyar főurat jelölék.

A nagylelkű fejedelem Saidár követségének okát elfogadta, s még az nap tanácsosaival ezen dolog fölül értekezék. Azon gondolat, hogy oly nemzet, melyet Béla erősebbnek gondolt a maga országánál, akar a magyarral egyesülni s a magyar fejedelem alattvalójává lenni, igen kedvező vala a király tanácsosainak, s kérék Béla királyt, fogadja be országába a zaklatott kunokat. Béla király beleegyezett. Saidár előhivattatván, a királynak végzése tudtára adatott. Határtalan öröm legédesebb érzete önté el kebelét, azonnal távozni akart, hogy ezen örömhírt kedves fejedelmének értérsére adhassa, de Béla őt egy örömmünnepélyre, melyet kétségkívül ezen napnak emlékére rendelt, letartóztatta, hogy abban ő is részes legyen.

Reggelre fordulván az idő, a fejedelmi háznál kívül-belül nagyszerű készülétek valának észrevehetőek. A főkapu előtt az utcán pompás fedeles hintó állott, befogva nyolez erős lóval, melyek közül minden másodikon nyeregben egy-egy csatlós foglalt helyet, kezökben tartván a gyeplőt. A pompás fedeles hintóban legalább is tíz személyre volt hely, s minden úgy volt rendezve, hogy belsejében ülni, feküdni, ebédelni, sőt varró s himző női munkát is végbe vinni lehete. Különös gond volt itt fordítva diszre, pompára és kényelemre. A pamlagok vörös bársonnyal voltak behuzva, az ablakokat nehéz selyem függönyök boríták. Szemközt a nézővel ékes tükrök csillogának; a merre a szem tekintett, pazar fény, gazdag aranyozás, mindennemű mesteri faragványok és eziráfatok — az akkori időhöz képest — tűntek elő. — Patovszky uram kora hajnaltól kezdve kémlteté szolgálai által e készüléteket, s megértvén ezektől az indulás óráját, kellő időben maga is ott termett a palota előtt egyetemben diszesen öltözött huzárjaival. Reggeli 8 óra lehetett, midőn a fejedelem győzelmi pompához hasonló fénynyel vonult keresztül a városon. Hintáját a hölgyekkel előre küldvén, maga paripára ülve, nagy kísérettel indult Nógrád várába. *)

*) Neograd vagy Nógrád megye dél-nyugoti része a diós-jenői hegyesportozat sötét rengeteg borította vonala s Naszál szálás bérceinek szakadatlan láncolata közé szorultan keskeny ívet képezve, nyulik le csaknem a Dunáig. E két óriási hegylánc középett mindkét részről alig fél mérföld távolra, közép magasságu szirtomb emeli kopár ormaít

Valának pedig kísérei: saját számos udvari személyzetén kívül minden rendű magyar főurak: Patovszky, Forgács testvérek János és András; Rágács fiai: Dénes és Barnabás; s mások.

A mulatni s tánczolni vágyók már mind együtt valának, midőn a király kíséreeivel megérkezett. Megkezdődött az ebéd s tartott estig. Örült, vigadt az egész nép, az egész vendégkoszouban általános jókedv uralkodott. Mintha egy vig lakodalmas nép telepedett volna Neograd várába, mindenütt öröm s vigság volt látható. Kezdődött a táncz, jövének a szépek egymás után, mint mikor virágszálakból fűzik a koszorút. De Saidár, ki illetlennek tartotta akkor tánczba lépni valakivel, mikor hazája oly gyászos helyzetben van, azért nem tánczolt, hanem csak nézője vala a vialomnak. A terem homlokánál mindjárt, hol az illatos tarka virágokkal diszlő cserepek sora megszűnt, közel a muzsikuskok emelvényéhez, magas, szőke hölgy vegyül a tánczsorba egy délczeg lovag karjain. Saidár arca lángba borult, szemei égtek, mintegy lelkén égett a szerelem; oly szeretetre méltó hölgyet, oly gyönyörű termetet s oly kellemet még nem látott ő egy hölgyben is, egyedül ennek mosolya esalogatta szerelemre, azért tekintete el sem maradt tőle; mindig kísérte, mindig vele volt, mint a hullámerők közt küzdő tengerészszel a szabadulás reménye, mint az anyaáldás messzeszakadt gyermekével. A hölgy is gyakran Saidarra vetette szemeit; azért volt az neki oly lelket sujtó kínos merengés! — Egy előkelő tisztos öreg ur, a ki legtöbbit mulata maga ő vele, ismét hozza járula, s csak is annak beszédére ébredett föl ábrándozásaiból. Valóban, mondá az, te, Saidár bajtárs! úgy állsz itten, mint a földhez lánczolt.

— Csodálom Magyarország ékességeit — felelé Saidár.

— Valamennyit, vagy talán csak egyet?

— Hogyan érti ezt ön?

— Hát csak úgy, kedves barátom, a mint gondolom, valóban úgy is van; nemde egyedül azon magas szőke hölgyre függeszted szemeidet? no, a kunok nem olyanok, mint a milyeknek tartatnak a kellemek megvalogatásában.

— De ki lehet ama gyönyörű hölgy, kin minden szem függ?

— Ama nagy hatalmu Patovszky leánya. Neve: Margaréta.

— Patovszky? Valljon nem az-e, azon magas szikár alak, kit tegnap a királynál láttam?

az ég felé; lábánál éjszának kisded mezőváros házesoportozatán, azon tova Kómor várának sötét rommaradványain akad meg a multak édesbus emlékei fölött merengő tekintete. Dél felé nézve szét: Vác, Kosd, Verőce, s több egyéb falvak körrajzai bontakoznak ki a távol kődös homályából; keletnek szépnél szebb, váltakozva föl-föltüedező hegydomb hullámszatán török meg a szemlélődő tekintete. Ezen hegyesucsról Nógrád hajdan erős váromjai bámulnak alá a körül szerte heverő falvak s rónák váltakozva egymást követő csoportozatára. Pár századdal ez előtt még teljes épségében pompázva tündökölt e vár, büszkén s mintegy kérkedőleg emelve hatalmas bástyáit a fellegek hazájába. Nem ismerve az enyészet gyászos szellemét — szüntelen diésőségről álmodozott. És most vége, vége! Erős ormaít kietlen romdűledékekke alakítá az idők viharos fellege, erőt vön rajta a mulandóság siri szellemeivel, s a honfi vándort keserű érzellemmel tölti be bus sorsának emlékezete.

— Igen, kedves barátom! de milyen színben vagy? tán rosszul érzed magad?

— Nagy a forróság e teremben, aztán már igen régen állok.

— Itt van egy üres kerevet, üljünk le.

— Köszönöm, már jobban érzem magam.

— Innen megláthatod őt! Nézegesd csak e derült homlokot, melyet sohasem komorít a szenvedély fuvallata. Mily szabályosság, mily gyöngédség vonalmaiban, s mindenek előtt mily kinyomata az ártatlanság és kedves tisztaságnak!

Mig az öreg így beszélt, Margarétát ismét tánczra hívák föl, s azon kerevet előtt lépe el, melyen barátaink ülének. Margaréta, nem gondolva azzal, hogy tán valaki szemében szálka lesz, elvégezvén tánczát, azután megvetve zajts gyönyört — mindig ott esüggött, szórazott gondolatával Saidáron. Mintha bizony volna abban valami rendkívüli, ha egy magas állású hölgy leereszkedik gondolatának egéből egy pontra, mely lelkét elbűvölé? Ugy hiszem, fölösleg említeni, miszerint Margaréta sem volt idegen a rokon érzelmektől, melyeket Saidár iránt ártatlan kebelében táplált. A szerelemnek tüze az ő szívet is égette. Azért nehéz volt a válás, de meg kellett lennie. Nem is lehetett csodálni; hisz ki ne szeretne volna Margarétát, az áldott leányt, a szegények jótévőjél, Istennek ajtatos leányát? Csodálatos tüneménye a szívvilágnak. Szeretünk, gyakran lelkünk első pillanata összeforr egy rokon lélekkel, a nélkül, hogy arról sejtelmünk lehetne előbb, mint midőn látjuk, hogy azt többé szeretnünk nem szabad. (Folyt. következik.)

Horváth Ernő.

Kereszthegyi bányavirágok.

I.

Egy jó pap élete s halála.

(Vége.)

Miután boldogult Fok s Ágoston négy évet töltött Zajtán és a reá mért csapások középett is a pásztorok pásztorja. Jézus példáját követve, atyai gyöngédséggel tanácsadól, vigasztalva-oktatól az Uról reá bizott nyáját a hitbeli erővel kiállott szenvedések után az ohajtott, Istenben vetett bizalmon alapuló nyugalom s megnyugvás révébe vezette és ez által érdemeinek koszorujába a legszebb, égben illatozó virágot fűzte, ő is nyugalomra kívánczolt.

68 évet számlált, midőn volt hiveire áldást mondva, lelépett a lekipásztorokodás göröngyös, de magasztos célú, Istenhez vezető pályájáról.

Megnyervén a nyugalomdíjazási utalványt, végbucsut vett az Isten szíve szerinti pap a nyilvános térről, nyugodt öntudatot vivén magával a magányba.

De kérdi talán a türelmetlenkedni kezdő t. olvasó: hol kereste e magányt? hová ment? — Oda, hová nemes viszonzóretet után vágyó szerető szíve vonzott, t. i. Nagy-Bányára.

Nagy-Bánya városa reá nézve valóságos nagy bánya volt. Itt termett részére a legdrágább, aránynál ezüstnél becsesebb kincs — a tevékeny, tiszta szeretet, melynek ere szeretett keresztfia ngos s t. S m o c z e r Ignác prépost, esperes s nagybányai plebános ur nemes szívében gyökeredett.

Hogy kedvesen, sőt mondhatni elégedetten töltötte életének hátramaradt 7 esztendejét a prépost ur körében, tanuskodhatnak róla mindazok, kik az öreg ural közlebbi ismeretségben állottak. Senki panaszzót ajkairól nem hallott.

Lelki vidámságra mutató jó kedélyességével s a legérdekenebb tárgy körüli társalgását fűszerező humorával mindenkit

megnyert. Azok, kiknek házat egészséges állapotában meglátogatta, örvendtek, ha körükben tisztelheték; mert őszinteséget lehelő beszéde s olykor-olykor jól alkalmazott, mulatva oktató tapasztalásból merített adomái által egész társaságot képes volt a maga részére hódítani.

A városban általában „jó öreg ur“-nak nevezték. De meg is érdemlé e nevet; mert gyengélkedő állapotában is jó maradt ő, soha senkinek még csak egy szóval sem ártván.

Magánköréről mit mondják? — Bátran merem őt a papok példányképének nevezni.

Szent misét naponkint mondott; mielőtt azonban ezt tevő, előbb a reggeli órákat elimádkozta. Templomból előbb nem ment ki, míg a hálaadó imát el nem rebegte. Napközben rendes órái voltak, melyekben áhitattal zsolozsmázni szokott volt; ha e szent foglalkozás alkalmával valaki belépett hozzá, önkénytelenül áhitatra gerjedt szemléleten, annyira buzgón imádkozá a breviariumot. Csak miután az utolsó „Amen“-t rebegé el, akkor fogadá szokott szívességével az ismerős beköszöntőt. Szobájából a nélkül ki nem ment, hogy keresztet vetve magára, szentelt vízzel be nem hintette volna magát. Bár minden ker. kath. háznál gyakoroltatnék e szép szokás.

Legfőbb ohajtása volt az áldott jó öreg urnak, hogy papsága ötven éves napját, secunditiáját elérhesse. Az Ur megengedé ezt érnie, sőt ünnepeilyel meg is tartania; a mint ezt a „Kath. Néplap“ t. olvasói e lapok útján tudják — a maga idejében meghozván ez a róla szóló tudósítást.

De most szóljunk végperceiről!

Boldog secunditiája után két évet változó egészségben töltött, a nélkül azonban, hogy szokott kedélyessége s vallásos buzgalma legkevésbé is esökkent volna.

A legközelebbi multban meglátogatta a béteki plebánost, nt. S z a y b e l János urat, egyikét kedvesebb ismerőseinek. Majd három hónapot töltvén Béteken, tanuja volt borzasztó elhamvadásának, mely gyászos eset után, nem találván ott többé nyugalmas hajlékot, bucsut véve a tönkre jutott, körülbelül 3000 o. é. forintnyi kárt szenvedett plebános urtól, visszajött Nagy-Bányára.

Hazaérkezvén, egészségre mutató frissességével mindnyájunkat meglepett; legalább is 10 évet jószoltunk még részére. A Gondviselés könyvében azonban máskép volt határozva.

Rövid három hét után, mialatt — jó egészségnek örvendvén — Barlafalun is volt sz. Mihály napján bucsun kegyencze, nt. H. J. plebános urnál, hazajöven tőle — hatódnapra, mint az Urnak megérett buzája, a halál érlelhetlen sarlója által leartva, az örökkévalóságba költözött.

Betegsége tizenkét óráig tartott. Secunditiája után épen második évfordulati napon, vasárnap délután 2 órakor lett rosszul. Az nap reggel még ajtatosan elimádkozta a reggeli órákat, nagy emlékü nap levén ez reá. Ünnepeilyesen fölöltözködven, a helybeli nt. minorita conventnek esinos templomában, közszeretben álló főnöke által fölkerve, szerafi sz. Ferencz tiszteletére ünnepeilyes énekes sz. misét mondott. Izletesen elköltött reggelije után hazajöven a klastromból, a házi virágos kertben, Istennek szabad ege alatt újságot olvasott, sőt délben minden fölöltöny nélkül ment a klastromba ebédre, mely reá nézve az utolsó volt ez életben. Rosszuléte miatt be nem várhatván az ebéd végét, hazajött s ágyba feküdt, abból soha többé föl nem kelvén.

A máskor is — minden mértékletessége mellett — szenvedett gyomor- s bélgöresrohamok által okozott kinjai most nagyobbak voltak. Bár a legszorgosabb orvosi segély alkalmaztatott, gyöttrő baja bélhártya-gyulladásba ment át, melyben ki is mult — secunditiája után épen két évet és két órát töltvén be.

Mielőtt jámbor lelke porhüvelyétől, az elgyengült testtől elvált volna, előbb a halottak szentségei által nyujtott, fölülről jövő vigasztalásban részesült. Kezet szoritva szeretettel őt környező övéivel, „Istenem, légy velem!“ végszavak s szent gondolatok között az Urban csendesesen elszenkerült.

Megható volt ama, a legfűsűltabb szívet is megrendíthető látvány, midőn a haldokló keresztapa ágyánál nagy benső megilletődésre mutató zokogásban kitörő keresztfia, szentelt égő gyertyát kezében tartván, hozzá tartozóival együtt térdelve imádkozott, az örökkévalóságba költöző részére üdvöt esdvén.

E gyászos szomorúságában ritka látvány eszembe juttatta ama örvendesebb emléket költő perczet, melyben a most haladó keresztyán tartotta egykor a hit világát jelképező égő gyertyát keresztényileg élni kezdő keresztyán fölött. Ez a bölcsönél, amaz a sír szelénél történt.

Másnap gyászravatalánál, mely egyszerűségében is — a fekete posztóval bevont ablaku nagy teremben — gyertyák fényénél szép volt, egyaránt ifjak, mint öregek szemében a megilletődés könyveit lelete csillogni látni.

A koporsó beszterlést ngos s ft. Smoczer Ignác prépost ur, teljes papségédlet mellett, végezte. Ő vala végzendő a temetési szertartásokat is — püspöki süveg alatt. De mily nagy vala meglepetésünk, midőn délután négy óratájban kegyes főpásztorunk, mlgos s ft. Haas Mihály megyés püspök ur négylovas hintáját a plebánia udvarára robogni láttuk!

A nemes szívi főpap ugyanis szomoruan értesülvén a helybeli plebános úrtól Szinyér-Váralján, hogy ft. Foks Ágoston, kit két évvel előbb a secunditai oltárhoz segédkezülég kegyesen vezetett, meghalt, részvétsugallatát követve, tüstént ebédet rendelt s rövid étkezés után — meg sem pihenve — Nagy-Bányának tartott.

Megjelenése a temetkezési ünnepélyt nagyszerűvé tette, annyival inkább, mert a szent szertartásokat ő méltósága személyesen végezte, tizenegy, gyászos ruhába öltözött pap segédlete mellett.

A tisztos holttetemnek eltakarítása alkalmával, a koporsót, melyet — az udvarból és a temetői kertbe — karingekbe öltözött áldozárok vittek, 6 nagy és 12 kis fákllyát vivő, ünnepélyes ruhába öltözött bányász kísérte. A temetési kíséret igen népes, maga a temetés egyháziilag nagyszerűségében NBányán első volt. Holdvilágos este lett, midor a poraiban is tisztelendő érdemű papot a hideg sírba tettük. Imádkoztunk sírja fölött — valamint a következő nap tartott requiemes misek alkalmával is — de azért áldott emléke meleg kebleinkben tovább is fog élni.

Lélekfi János.

Néhány bizalmas szó a „magyar harangtudomány“ érdekében.

(Magyarország papjaihoz, néptanítóihoz és harangöntőihöz.)

Pest, novemberben, 1862.

Pár éve annak, hogy honunkban a harangoknak különös figyelmet szenteltem, és gyakori régészeti kirándulásim alkalmával mindenhol, sokszor életveszély közt is kerestem adatokat „harangtudományunkhoz.“

A külföldnek vannak már ily munkái, kisebb könyvtáraknak is beillenének azok, — mi itt még mindig az abe alphájánál állunk. És mely kincsekkel bírnak ezen tekintetben is; mily fontos szerepet játszottak harangjaink népeletünkben; mily ragaszkodással viseltetnek a hívek mai napig régi harangjaikhoz! S ezen érdekes műveket senki se méltatta még csak arra sem, hogy minekelötte összevadás és átöntetés végett a harangöntőkhez seregesen vándorolnának, legalább alakjuk le-rajzoltassék, körirataik leírassanak!! Vagy csak akkor fogjuk beesülni tanulni eme ritkaságinkat is, ha a sybilla-könyvek sorára jutottak, és napról napra jobban elfogynak? Pedig sokszor igazán igen nagy kár értők; mert nem csak hogy történelmi adatokat foglalván magunkban, műemlékeink sorába tartoznak, hanem találatnak olyanok is, melyek művészai vagy egyéb szempontból érdekesek s ez által nyílván oly szegény műtörténetünkhez biztos kutforrasokul szolgálhatnak, vagy egyáltalán ritkaságoknak tekinthetők.

Hogy kitűzött munkához legtöbb adathoz juthassak, első tervem az volt: megkérni a püspökségek és superintendentiák által az esperességeket, hogy a kerületeikben létező, vagy egyedül a visitatiókban és liber memorabiliumokban említett harangok fölíratához juthassak. — Azonban ezen hosszash ut és némi alkalmatlankodás helyett jobbnak látom egyenesen a magyar papokhoz, valamint a vidéki tanítói karhoz folyamodni valláskülönbség nélkül, kérvén őket barátságosan, de egyszerűsmind sürgetőleg, sziveskedjenek a környékükön létező régiek

harangok alakját, valamint a fölírásokat híven betűről betűre leírni, őket fölmérni, sőt a rajtok levő képeket is följegyezni, s mindezeket mihamarabb velem közleni, hogy szándékolt munkámat, melyhez az adatokat régóta gyűjtöm, nemzeti irodalmunkhoz méltóan közrebeosáthassam.

Legezészerűbb lenne természetesen, ha a kerületekben egyes buzgóbbak ezen ügyet fölkarolnák és vezetnék.

Hallom, hogy Lugossy tanár urnak jelentékeny gyűjteménye van harangföliatokból; Ipolyi már régen gyűjti azokat a haza minden vidékén; a régiek közt Moesáry kiséré azokat Nógrád megyében kitűnő figyelemmel, bár nem mindig legszerencsésebb olvasással; a miért szükséges, hogy már egyszer összeállítva, rendszerezve, tudományilag mutassuk be az olvasó közönségnek, hogy azokat ismerni, meghatározni tanuljuk, s végre megtudjuk, merre rejlenek hazánk legrégibb harangjai.

Nem csak a harangok mértékeit, rajzait, fölíratait fogadom köszönettel, de a rájuk vonatkozó népmondákat, régeket, történelmi adomákat, valamint a harangöntők neveit, működésök színhelyeire vonatkozó tudósításokat is, melyek városi jegyzőkönyvekben, krónikákban elszórvák, kérem, sziveskedjenek velem közleni; a közlő urak neveit lelkismeretesen hálával fogom közzétenni.

Nincsen falu vagy puszta, melynek igénytelen templomában, kápolnájában, vagy éppen haranglábán valami érdekést találni nem lehetne, és többnyire éppen ott akadunk a legnagyobb ritkaságokra, hol azokat legkevesebb keressük.

A latin és német fölíratu régiek közé sorozom azokat, melyek 1650 ig terjednek, a magyar fölíratuakat 1700 ig veszem föl. Kívánatos azonban, hogy legujabb időig kísérik figyelemmel ezen művészetet, és határozzuk meg, hazánk mely vidékére terjedtek és terjednek ki rendszeresen a harangműhelyek öntvényei. E tekintetben legnagyobb fölvilágosítást adhatnának a harangöntők régiebb és újabb jegyzőkönyvei. Ezeknek, főleg ha a középkorig fölvihetők, kinyomatása, a harangöntők netalán létező rendszabályaik közlése, új fényt deríthetne honi művészetünk ezen érdekes ágára.

Hol bajos az olvasás, rajzbeli, lehetőleg legűbb másolatot kérek, vagy esattantatót (Abklatsch), mely így készülnhet: kissé nyirkos, merített írópapír puha kefével veretik a harang betűihez vagy rajzaihoz; midőn ezek alakja határozottan éles, látható, a papír vékonyan bekenetik lisztből készült péppel, és új papírszalaggal ragasztatik be, ezt kétszer-háromszor lehet ismételni, — megszáradván a papír, a lenyomat biztosítva, viszásan de híven adja vissza az írást vagy képet, — a többi azután az én dolgom. Rövidebb, bár nem annyira biztos azon mód, melyet gyerekek a krajezar másolásánál (dörzsölés által) használnak.

Remélem, hogy kérésemet, főleg az általam nem látogatott vidékeken, az értelmiség fölszólított képviselői és harangokkal folytonosan foglalkozó művészek meg fogják hallgatni. Hol a török nem pusztított, ott legérdekesebb lehet az aratás; de van elég régi harang azon vidékeken is, hol őket elsilyesztették, vagy hol a község oly szegény, hol minduntalan új harangokat nem szerezhetett.

Ezen kérésem nem csak a magyar vidékekre szól, szól ez Magyarországon akármely nyelvű községhez — mert azon korban, mely engem legjobban érdekel, még a nyelvkülönbség nem idegenítette el egymástól a testvéreket. Azért kérem akármely nyelvű megjelenő hirlapok tisztelt szerkesztőit, sziveskedjenek kérésemet fölvenni, és fölszólításomat a legtávolabbi falueska papja vagy tanítója kezébe el is juttatni. — Fogjunk hozzá igazán egyesült erővel, ismerjük meg legalább e tekintetben műemlékeinket, mielőtt tüzvész által elvesznek, vagy művészetünk örök veszteségére átöntetnek. Egy toronyba való fölmászás, főleg azok részéről, kik ezt a nélkül is mindennap teszik, egy rövid levél írása nem a világ; — tudományosságunk emelésére már nagyobb áldozatokat is tett a magyar.

Rómer Flóris tr.

a pesti királyi kath. főgymnasium igazgatója.

Katholikus hitélet.

Pest, nov. 24. A kath. hitélet körébe tartozik, midőn a hívek fölött atyailag örökös főpásztorok a szentséges atyával, a romai pápával közelebb érintkeznek. Ennek közzététele érdekes és egyszersmind vigasztaló mindnyájunkra. E szempontból közöljük nmlgu Kunszt József kalocsai érseknek hódolattaljes iratát pápa ő szentségéhez, valamint Pius pápa ő szentségének válaszát is, a mint következik: A kalocsai érsek ő nagyméltóságának fölirata a szent atyához. „Szentséges Atya! Habár azon fönséges ünneplyre, melyen szentséged isteni vallásunk 27 legyőzhetlen hőse számára a Szentkül tisztelést elhatározni méltóztatott, ezen kalocsai egyházmegyé nem minden püspöke jelenhetett meg: mindazáltal, innen a távolból is, mind az új szentek érdemeit kegyeletesen tiszteljük, mind pedig azon érzelmeiket, melyeket a föld minden, akkoron Romába egybegyült főpapok Szentséged előtt nyilvánítottak, lelkünk mélyéből eredetteknek ismertük föl. — A kíváló tisztelet, törhetlen engedelmesség s változatlan ragaszkodás ezen érzelmei, melyeket szent Péter utódja s Krisztus urunk földi helytartója, valamint az egyetemes egyház feje iránt szállni soha, semmiféle időviszontagságok közt meg nem számítunk, s melyek ezen egyházmegyének nem csupán püspökeiben, hanem összes papságában s híveiben is honolnak, annál mélyebben vésve mindnyájunk szívébe, minél keserűbb fájdalmat keltenek lelkünkben a csapások s veszélyek, melyeket Szentséged az igazságért, Isten s az egyház ügyeért, csodálatra méltó állhatatossággal s folytonos türelemmel elszenved, mely balviszonyok oly szorongást öntenek belénk, hogy szentségeddel mindnyájan együtt szenvedni s mindnyájan együtt megpróbáltatni látszatunk. De e szomorúságunkat s Szorongásunkat mérsékli Szentséged kitünő lélekereje, melyet sem a viszontagságok megtörni, sem az ígéretek esábjá megingatni nem képes; továbbá azon meggyőződésünk, melylyel erősen hiszszük, hogy a kath. egyház az emberi dolgokon fölüllállván, az isteni ígéretekre biztosan támaszkodhatik s így rendületlenül áll. A mi minket illet, nem mulasztók el, az egyház láthatlan fejéhez s főpásztorához lelkünk leghőbb imáival esedezni, hogy a vallást fenyegető veszélyeket eltávolítsa, szentségedet pedig a szorongattatások s balviszonyok közepett, melyeket Szentséged az emberek igazságtalansága miatt pápaságának csaknem egész idején át tűrni kénytelen, kegyesen megvigasztalja, s a keserűség napjait megrövidítse. Fogadja kegyesen Szentséged, kalocsai egyházmegyeheli fiainak ezen érzületét, melyt ugyan csak föbb vonásaiban van érintve, de egyez azzal, melyt az örök városban a föld minden részéről egybegyült egyháznagyok s köztük ketten ezen kalocsai egyházmegyéből, a folyó év pünkösdiünnepén Szentséged előtt a legtiszteletteljesebben fejeztek ki; kiknek írásban beadott s ki is nyomatott nyilatkozatához mi, kik akkor, előrehaladt korunk s egészségi állapotunk miatt, nem valánk szerencsések az apostolok küszöbét átléphetni s Szentséged jószágos színe elé járulhatni, egész terjedelmében esatlakozunk. Midőn lelkem sugallatát követve, ezeket Szentséged jószágos színe elé a legalázatosabban fölterjesztem, az irgalmasság Atyjához s a vigasz Istenéhez leborulva könyörgök s kérem: hogy szentegyházának az epedőn ohajtott békét megadja, Szentségedet pedig, az összes hívek üdvére, sokáig jó egészségben tartsa és éltesse, s Szentséged erényeinek példájával szent örökségét bővítse s megdicsőítse. Többire magamat, az egyháztartományombeli püspököket, klerust és hívő népet Szentségednek buzgón ajánlom, s apostoli áldást kérve, a legtiszteletteljesebb lábcsokkál öröklök, Kalocsán, Magyarországon, 1862-ki aug. 27-kén, Szentségednek legalázatosabb s legengedelmesebb fia József, s. k. kalocsai s bácsi érsek. — A szent atya válasza a kalocsai érsek ő nagyméltóságának fölirata. „IX. Pius, stb. Tisztelendő testvéreinknek üdvös apostoli áldásunkat. Az apostoli szent-szék iránti ragaszkodásod s tiszteleted nyilvánlatait, melyeket jeles leveledben kifejeztél, nagy lélekgyönyörrel olvastunk. Annál kedvesebben vettük pedig azon hitvallási bizonyítványt tőled, mivel az abban foglaltakat, egyháztartományod suffragan-püspökei által veled közösen vallottaknak erősítetd. Valóban szerencsét kívánunk nektek ahhoz, hogy tekintélyetek s könyörgéseitek támogatják mindazt, a mit

más nagyszámu tisztelendő testvéreink mult junius hóban nekünk előadtak, más számtalanok pedig hozzájárulásuk által levélbizonyítványokkal megerősítettek. Ezen, az isteni nyáj pásztorai közt létező esodálatos egyetértés világosan bizonyítja, hogy az Isten ugy van egyházával, miszerint miként Hermon harmatja, mely leszáll Sion hegyére, mérsékli fájdalmunk keserűségét, s több okból levert lelkünket a legkellemesebben megvigasztalja. Hogy pedig azon állhatatosságra, melyben Isten támogat bennünket, ösztönt és erőt adni törekedtek, abban kegyeletek jelét s testvéri szeretetek kétségtelen zálogát ismerjük föl: azért kérünk titeket, hogy esedeztetek s könyörgéseitek által számunkra folytonos isteni támogatást eszközöljete ki, hogy abban, a mi Istennek tetszése szerint való, mindig pontosan eljárjunk. Végül, pápai jóakaratunk jelét apostoli áldásunkat adjuk rád, tisztelendő testvér, egyháztartományod suffragan-püspökeire, nemkülönbén a te s azok gondosságára bízott hívekre. — Kelt Romában, szent Péternél, 1862-ki oct. 25-kén, pápaságunk 17-ik évében. IX. Pius, s. k.”

Eger, nov. 5. Ha van valami megható, szívet, lelket emelő a világon, ugy bizonyára ilyen a pillanat, melyben az Ur új fölkelte remegő léptekkel indul Isten oltárához, bemutatni első zsenge áldozatát a Mindenhatónak. Megható az nemesak magára az új misésre, ki régtől táplált vágyainak czéljához ér, hanem megható az s különösen szívet emelő a jelenlövökre is, kik legszentebb meggyőződéseik új harcosát, az új szövetség papját szemlélik az oltár zsámolyánál. Hy megható örömben részesültünk mi Mindenszentek napján az irgalmasság-néniké templomában, hol az e lapok olvasói előtt is kedves költeményeiről ismert nt. Sebők László ur, az egri papnövelde tanulmányi felügyelője mondotta első sz. miséjét. A buzgó keresztény szív hozzá illő alázatos ajtatossággal van mindig jelen. Megváltója véres áldozatának vér nélküli megújításán. De esodá-e, ha a gondolat, hogy az oltár előtt áll, Melchisedek rendje szerinti pap most fogja először a végtelen érdemű áldozatot Istennek bemutatni, s e mellett elmult életének minden örömét s fájdalmát e szent perez elérésére föltüti halálajul fölajánlani; ha e gondolat fokozza a szív buzgóságát, észli benne az áhitat tüzet? Mi legalább kétszeres buzgósággal zengtünk dicsőséget Istennek, midőn a t. ujmisés hatalmas „Gloria”ja végig rezgett a templom; az egy Istenbeni hitünket erősbülni éreztük a „Credo”szavainál; föltártuk legbensőbb rejteket szívünknek, s fokozott készséggel emeltük föl azt Istenünkhez a „Sursum corda” fölhívó szózatánál; inkább mint valaha éreztük semmisségünket az átváltozás isteni titkának megtörténte; hálás szívünk legmélyebb érzelmeivel mertük „Mi Atyánk”nak nevezni az ég és föld mindenható teremőjét az „Ur imádsága” elzengésénél; méltatlanságunk érzetében megalázottan hulltunk térdre ur Krisztusunknak az új áldozár hajlékába léptekor; és midőn fejünkön éreztük az új pap áldó kezeit, kifejezhetetlen buzgalommal kértük Istent: hogy valamint ő most áldást osztogat, ugy legyen egész élete áldás, legyen áldása egyházának, hazájának, az egész emberiségnek. Az irgalmasság-néniké egyserü de kedves kis templomában minden el volt követve az ünnepély emelésére. A növendékpapok őszhangzó éneke még inkább észlette buzgóságunkat. Az egész templom ünnepi díszben, különösen az oltár, a rajta véghezvitt fönséges áldozathoz méltólag, nagyon szépen volt virágokkal ékesítve. Lehetetlen ki nem fejeznünk elismerésünket azoknak az áldott jó nénikéknek, kik semmi fáradságot, semmi áldozatot nem kimélnék, ha Isten dicsősége van szóban, továbbá városunk azon általános tisztelt urbölgvények, ki nem csak nevében, hanem szívében is hordja a legszebb ker. női erények tiszta galambját, — végre mind azoknak, kik az ünnepély emeléséhez bármí módon járultak. X.

Jász-Kis-Ér, nov. 10. A pesti oltáregylet, mely nem csak a legszentebb Oltári-szentség imádsára, de egyszersmind a szegény templomok fölsegelésére alakult, rövid három év leforgása alatt fölmutatott jötevő munkásságának gyümölese azt bizonyítja, hogy szent czéljának megfelel. Isten különös áldása lebeg e társulat fölött, mely tagjai által összeadott fölléréiből évenként bámulatos mennyiségű templomi tárgyakat képes kiállítani, és a szegény templomok buzgó híveit nagy lelki vigasztalásukra azokkal megvigasztalni. Elgondolva, hogy szegény templomainknak, részint mivel az egyházmegyei pénztárak

mindenütt minden szükségét fedezni nem képesek, részint a kegyur hiánya, részint a hívek szegénysége miatt, sajnálatra méltó nélkülözésekkel kell küzdeniök, a nélkül, hogy jobb jövőre volna kilátásuk. Így, ha e szent ezélu egyület a mindeneket legbölcsebben elrendező isteni kéz édes hazánkba át nem ülteti, mi jász-kis-éri rom. kath. hívek szegénységünk miatt templomunkat ily fényes egyházi ruhákkal ellátni soha sem lettünk volna képesek. Azért örök hála a Mindenhatónak — de Isten után — hála köszönet az egyület méltóságos elnökasszonyának Cziráky szül. Dezasse Luiza grófnőnek, és nt. Trautwein Nep. János együletigazgató urnak, kik már másodizben kis templomunk díszítésére és a hívek buzgalmanak föllángolására dicső ajándékokkal u. m. dusan aranyozott négy oltár-gyertyatartóval, aranyozott keretbe foglalt 3 canon-táblával és 14 gyönyörű, olaj-festékekkel esetelt statióképpel földiszíteni kegyeskedtek. Naponkint imádvá kérjük a Legszentebbet, hogy Isten nagyobb dicsőségére az egyület virágzásba jönni engedje. — A hála szent érzete kötelez, hogy a vallásos kegyelet irányában nyíltan kifejezzük legmélyebb köszönetünket. Egy jötevő kéz kedves emlékek gazdagította kis templomunkat; az ezt ajándékozó nt. Renn Izidor egri servita perjel ur, ki vallásos keblének legszentebb tárgyát — egy aranyozott feszületet — a jász-kis-éri r. kath. híveknek ajándékozni sziveskedett. Ezen emlék becését emeli az, hogy, mit nekünk ajándékozott a tisztelt ajándékozó, azt ő egykor a maria-ezelli ajtatoskodó buesusoktól nyerte ajándékba. E feszület oltárunkat ékesíti, és midőn ezt látjuk, imára nyílnak ajkaink, mert kedves nekünk a kereszten értünk meghalt üdvözítő Krisztus Jézust imádni, és imáink között jötevőnkre gondolunk, kérve a minden jó eselekedetet jutalmazó égi atyát: a kegyelmek Istene áldja őt meg minden utában. †

Jász-Dósa. nov. 13. F. hó 10-én Hevesmegyében Tarna-Örsön, nt. Göcze Aladár egermegyei áldozár ft. Zatykó József prépost, hevesi főesperes s gyöngyösi lelkész ur buzgó vezetése mellett, átérezkenyülve mutatta be az első vérnélküli áldozatot a Mindenhatónak. Az egyházi szent beszédet nt. Justus József gyöngyösi segédlelkész ur ékes és velős szónoklattal tartotta. Meghatotta e szónoklat mindazt, ki szívvel birt, s átvillanyozta azon elmét, melynek élet nem esorbitotta még ki a rossz akarat. A mondott nap valóságos ünneppé alakult ezen áldozat bemutatása által; mert a kerület s szomszéd községek papjai siettek az új testvért szent áldozatában teljes szolgálattal segíteni. A mlgos báró Orczy-család, melynél az új áldozár mint nevelő lelkismeretesen oda működik, hogy neveljen a hazának jó honfiut s az egyháznak, szüléit követő s így Istent szerető gyermeket, legnagyobb díszben jelent meg több előkelő kíséretében. A köznép, feledvén a napi munkát, sietett kérni Istent, hogy jó papot nyerjen az egyház. Épült lelkünk, midőn az egyházi díszek megpillantásánál tapasztaltuk: mily tetemes anyagi áldozatra képes vezetni a jó keresztényt az Isten iránti szeretet. Ugyanis mlgos báró Orczy László ur neje s leánya Camelia kisasszony egy évig tartó folytonos női munka által olyannyira ékesítették Isten házat, hogy méltán mondhatjuk, miszerint e helyen Urunk, kinek egykor nem volt hová szent fejét lehajtsa, illő szállásra talált. Ugyanis az Ur oltárát szemet gyönyörködtető terítők, gazdag ezüst gyertyatartók, hosszas ideig tartó figyelem-s kitűnő izléssel készített oltárvánkosok, annak alsó részét pedig drága s fáradságos kézimunka által készült szőnyegek ékesítik; ezeken kívül látható egy díszes menyegyzet, melyet szintén a főnemlítettéknek Istenért fárado kezei készítettek; értékes lámpák, s a templom falain elhelyezett drága gyertyatartók — szóval annyi értékes tárgy, melyek eléggé bizonyítják, hogy e nemes család Istenért sokat áldozott. — Ha továbbá szemléljük szent Miklós képét a minden szükséges ékességgel földiszített mellékoltáron, mely első tekintetre buzgó imára lelkesít, lehetetlen, hogy ne kérjük Istent, miszerint egyházának adjon több ily tagot, milyen e templom védnöke mlgos báró Orczy László ur, ki nem kevés áldozattal neveltetett oly képirót, kit művei után eddigelé is sokan emlegetnek, Kovács Mihályt. — Szent mise s új sorsosunk áldásainak osztása után visszatértünk a mlgos család diszlakába, a hol a diszlakoma alatt, valamint a mlgos családjért, ugy érsek-atyánk ő exejáért a legjobb kívánatok közt örömpoharak ürittetek. Rudics János.

Különtélek.

— Ö cs. s apost. kir. Felsege nov. 5-ről kelt legkegyelmesebb határozatával a marhavész és égések által károsult gurarói (Erdélyben) lakosoknak 10,000 frtnyi, 10 év alatt visszafizetendő kölcsönt adni, — és a szegényebbek közt 2000 frtot az államkincstárból kiosztatni méltóztatott.

— Főmagasságu bibornok, Magyarország herceg-prímása f. hó 17-én a pesti oltáregylet elnökasszonyához, gr. Cziráky Jánosné, született Dezasse Ludovika grófnő ő nagyméltóságához föltette kedves, valóban atyai iratot kegyeskedett intézni, melyben mondja, hogy az eléje terjesztett évi számadásokból szintugy, mint az 186 $\frac{1}{2}$ -ről szóló évi tudósítványból örömmel látta ama rendkívüli tevékenységet, melyet az egyület a legközelebb lefolyt évben ismét kifejtett, hogy ő igazán épült e buzgalmon s hogy az együletnek ily fényes haladásához csak szerenését kívánhat; és nem is kételkedik, hogy azon elismerés, melylyel ő az egyület iránt viseltetik, általános viszhangra ne találjon. Midőn ő főmagassága magát kötelesnek érzi, legnagyobb elismerését főleg az egyület mlgu elnökasszonyának kifejezni és ezen egyházi főmegye szegényebb templomainak megajándékoztatásáért legbensőbb háliját neki nyilvánítani, apostoli iratához az együletelőlk előmozdítására 100 o. é. frtot esatol. Az egyület, törekvésének ezen apostoli iratban kegyesen kifejezett méltánylása által magát a legnagyobb mértékben megörvendeztetve, megüstizelve és legmélyebb hálijára kötelezve érzi; az egyület elnökasszonya pedig hasonló érzeményektől áthatva legszentebb kötelességének ismeri, minden társtag nevében ő főmagasságának új lelkesedésre ébresztő jóakarata ezen ismétli tanúságaért, valamint az ujlág oly nagy lelkeleg szentelt adományért legfőbb háliját nyilvánítani és őt, apostoli áldásáért esedezvén, biztosítani, hogy az együlettagok Magyarországnak legmélyebben tisztelt legfőbb egyháznagyáért ajtatos imáikban könyörögni meg nem felejtkezendnek.

— Kun szt József kalocsai érsek ő exja az ottani székesegyház kincstárát egy 240 db aranyértékű kehelylyel s egy drága szövettű miseruha-készülettel, mely 7400 forintba került, gazdagította.

— Haynald Lajos erdélyi püspök ő exja a borbándi tükzárvalottak fölsegelesére 200 o. é. forintot ajándékozni méltóztatott.

— Moyses István besztercebányai püspök ő mlga a pesti oltáregyletnek 20, Peitler Antal József váci püspök ő mlga pedig 50 o. ért. forintot küldeni méltóztatott, melyért az Isten házának díszét előmozdító kegyes főpapoknak az egyület részéről a legfőbb hála köszönet mondatik.

— Girk György pécsi püspök ő mlganak abbeli kegyességéért, melynél fogva a kányai templom orgonájának kijavitására 100 o. é. frtot méltóztatott ajándékozni, a hívek nevében mély hála köszönet mond Nesztlány István adminisztrator.

— Bonn az Sándor esanádi püspök ő mlga közelebb Lipán az iskola-testvéreket vezette be a klostromba, mely ő mlga nagyszívű nemeslelkűségéből épült. Az ünnepély, melyre nagyszámu nép gyűlt össze, reggeli 9 órakor az ő mlga által mondott nagy szent misével vette kezdetét, mely után szintén ő mlga tartotta az ékes egyházi szónoklatot. Befejezésül a „Veni Sancte“ énekeltetett, s ez után az iskola-testvérek ünnepélyes körmenetben vezettek klostromjokba. Ide érve, a klostrom beszenteltetett, az alapítási okmány fölolvastatott, s ő mlga az ünnepélyre összesereglett tanuló-leánykák és a többi nagyszámu közönség jelenlétében megható alkalmi beszédet tartott a nevelésről, mely „egy leendő világ alapját veti meg.“ Végül a néphymnus énekeltetett, miután ő mlga a legelénkebb éljenek és áldáskívánatok között hagyta el a klostromot, melylyel a nevelés ügyén oly tetemest lendítvén, egyszersmind nemeslelkűségének örök időkre szóló emléket emelt.

— Schosberger S. W. pesti izraelita nagykereskedő a pestlipótvárosi templom építéséhez 500 o. é. frtot ajándékozott.

— A lipótvárosi templom ügyétől áthatva, nt. Soltész Alajos ur, hittanár a pesti kir. főgymnasiumnál, magyar és német nyelven megjelent ily című művecskéjének: „Ajtatosság a Szentlélek Istenhez, a tanuló ifjuság isteni világosítója, bátorítója, vezetője- és védelmezőjéhez“ jövedelmét e basilikára aján-

lotta föl. Midőn szerző ez ajánlatát örömmel üdvözöljük, az ügy érdekében fölkérjük különösen a népisírókat, és hason intézetek vezetőit, hogy e művecskét körükben minél inkább terjeszteni sziveskedjenek. Ára (12 o. é. kr.) is oly csekély, hogy a lehető legszélesebb körökbeni kelendősege biztosítva látszik.

— Az általunk is megemlített mátraverebélyi, 1605-ben készült s magyar föliratu régi harang, melyet az „Idők Tanuja” t. olvasó közönsége a harang megtalálójá ft. Rómer Flóris ur lelkes fölhívása folytán 53 o. é. frtot adott össze, Mátraverebély községétől ft. Glac Pál szécsénykerületi buzgó alesperes ur szives közbenjárására megvétetvén, a magyar nemzeti muzeumban letétezt.

— Aláírásifölhívás ily czimú munkára: **„Egy nő levelei”**, melynek árát (1 o. é. frtot) a t. cz. aláírók csak a könyv kézbesítésekor fizetendik. Bolti ára 1 frt 20 kr leend. Korunk intő szelleme gyakran fölszóalt már a nőnevelés szent érdekében, és a nehéz föladat megoldásához szellemi s anyagi erők is szövetkeztek már, női alapítványokból a nőképző pályamunkák legjavát jutalmazván meg. Az eddig tervbe vett pályaművek hölgyeink realismereteit bővíthetik ugyan, de hit-s társas-életök erényesítésére csak szívhez-szólo közlemények alkalmasak, melyek a családi és gyakorlati életből merítve, vallás-erkölcsi védkekkel fűszerezve adatnak át vonzó levél alakjában. Alulírt **„Egy nő levelei”** czimú s már sajtó alatt levő munkát készített el hölgyeink szív- és lélekéletének finomítására. A munka tartalmát elmekepző s szivnemesítő levelek s erkölcsi irányadó mutatóványok képezik, melyeket a vallásosság vizsgálató szellemén kívül itt ott magyar nyelvészeti utbaigazítások is tesznek vonzókká és műveltetők. Hölgyeinknek jól fog esni e levelek és életminták olvasásán kipihenni regényekbe merült fáradalmaikat, és fölfogva küldetésök magasztosságát, ismét fölélesztendik a család keblében a vallásosság szent tüzét nemzeti ősi fényében, hogy így ismét szentkeblü anyák példájára lángra kapjon és égjen a magzat fogékony szive s lelke Istenért, hazáért s emberbarátja boldogításáért! Baja, mindszenthavában 1862. Bándl János, tanár.”

— A Szent-István-Társulat ügynökségében, nemkülönbén Hartleben K. A. társulati könyvtárusnál kapható: **„Szent-István-Társulat Naptára 1863. évre.”** Második évi folyam. Szerkeszté G a r a y Alajos. Tartalma: I. Szépirodalmiak és mulattatók. Nem jó az Istennel tréfálni. A haldokló vitéz. Mákos. Keresztény kincstár. (Terjei leánya. Törvény az istenkáromlás ellen. Jámbor ohaj a feszület előtt. A vélt tükör. Bünhődött hazugság. Ne légy elbizakodott szerenesédben. Mindent Isten kedveért tégy. A kigunyolt asztali imádság. Arany-s tövis-koszorú. zegénység és becsületesség. Jaj csak péntek ne volna.) Három höllő. A nemes romai anya. Szent Kinga szüz. IV. Béla magyar király leánya. Salamon. Jézus köntöskéje. A hét napjai, és a naptár ker. kath. szempontból. András gyerek. Major Sándor. Adomák. — II. Hasznosak: Állatország (A szarvas.) Hasznos szerek a gazdaság körül. (Ára: 30 kr. o. é.)

Pályázat. Aradvármegyének Simánd mezővárosában a tanítói és kántori állomás megürülvén, erre pályázat nyitattik. — Az ezen állomással összekötött évi jövedelem áll: késpénzben 157 frt 50 kr o. é., 12 pozs. mérő kétszer buza, 9 öl tűzifa, $\frac{1}{2}$ telek föld használata, stola és szabad lakás. Ezen állomást elnyerni kívánók szokott okmányokkal ellátott kérvényeket f. évi december hó 2-áig alulírtnál benyujtani igyekezzenek. Megkivántatik, hogy a pályázó a magyar és német nyelvet beszélje. Kezermes, nov. 11-én 1862. Mikosevics József, kerületi alesperes, tanfölügyelő.

Pályázat. Ó-sz.-Annán német-magyar ajku katolikus tanító szükségeltvén, ezen állomásra pályázat hirdettetik. Szabad lakáson kívül évi fizetése 210 frt, 20 pozs. mérő kenyérbuza, 16 pozs. mérő zab és 10 öl tűzifa, melylyel az iskola is fütendő. Az ezen állomásra okadatott folyamodványok az aradhegyvidéki iskolai fölügyelői hivatalnak az illető plebániái hivatások utján december tizenötödikéig Arad Fakertre küldendők. Kelt Arad Fakerten, nov. 19. 1862. Holtzmann Ignác, aradhegyvidéki iskolai kerületi fölügyelő.

Adakozások.

A Szent-István-Társulat által Pestenszerzendő házra:

	frt	kr.
Antunovics János főesperes és kanonok 2-dik részlet	5	—
Balassy Endre hittanár	2	—
Kovács Kálmán hittanár	2	—
Majorosy János sz.-széki jegyző	2	—
Ábrahámfy János ügyvéd	2	—
Csernyus István ügyvéd	2	—
Tomsics Mátyás mérnök	2	—
Vandrák Ferencz esp. pleb.	5	—
Buday Károly csanádi pleb.	2	—
Répásy János nyug. sükösi pleb.	5	—
Kelemen István sükösi pleb.	5	—
Markus Lajos hajósi pl. b.	5	—
Molnár János kezezi pleb.	1	—
Hering Lipót eszázártöltési pleb.	2	—
Auster Ferencz vadkerti pleb.-hely.	2	—
Bodogh János kiskőrösi pleb.-hely.	—	50
Heroldt János prep. bajai pleb.	1	—
Barakovic Ferencz kolluthi pleb.	2	—
Hoffmann Péter szabadkai sz.-rókusi pleb.	5	—
Czapék Károly topolyai káplán	1	—
Valaszky István zentai káplán	2	—

A Szent-László-Társulatra:

A váci egyházmegyéből (kis-kunsági kerületből 73 frt 66 kr., Géczy Lajos herencesényi plebánostól 5 frt, veres-egyházi plebániából 16 frt 66 kr., nógrádi egyházkerületből 7 frt 92 kr., hatvani egyházkerületből 27 frt 70 kr., alpári plebániából 25 frt 56 kr., főthi egyházkerületből 87 frt 90 kr., nagy-kátai egyházkerületből 25 frt 56 kr., ezegledi egyházkerületből 5 frt 78 kr., kecskeméti plebániából 49 frt 8 kr., alsó-némethi egyházkerületből 5 frt 32 kr., eceghi egyházkerületből 8 frt 24 kr., h.m.-vásárhelyi egyházkerületből 44 frt 28 kr., soroksári egyházkerületből 32 frt 76 kr., váci tagok részéről 110 frt 92 kr.) összesen	526	34
Danielik János ömlga kétrendbeli előadásainak 10 magyar példányából	1	—
Rainer Zsohár táborig lelkész Pesten	—	72
Lemmer Ferencz pesti tanító gyűjteménye	1	56
Órley János	6	30
Haselmayer Pál	2	16
A bölskei hívektől (Nagy Károly pleb. 1 frt, báró Lippe Gyula 1 frt, báró Lippe László 1 frt, Nagy László 1 frt, Nagy István 1 frt, Salamon Ilona 1 frt, Salamon Géza 1 frt, Jagicza István 1 frt, Tóth József 1 frt, Molnár Péter 1 frt) összesen	10	—
A sz.-mártoni főpátság területén (sz.-iváni plebániából 50 frt 41 kr., nyalkai plebániából 8 frt 50 kr., füssi plebániából, 75 tag után, 26 frt 50 kr., csanaki plebániából 8 frt 26 kr., tárkányi plebániából 12 frt 15 $\frac{1}{2}$ kr., sz.-mártoni plebániából 6 frt 30 kr., bakonybéli plebániából 6 frt, ravazdi plebániából 2 frt 36 kr., kajári plebániából 1 frt 10 kr.) összesen	121	59 $\frac{1}{2}$
kiegészítve	121	60

Nyílt levelezés.

Esztergomba M-nek: Névtelenül beküldött tudósítást nem közölhetünk.

Jász-Dósára: Tudósításait továbbra is kikérjük.

Nagybányára: Az olasz könyvet megrendeltük, kérjük a levelek folytatását.

Ugodra: Sajnáljuk, hogy a „kürt” nem hallatja szavát.

Györbe K...: Meddig várakozunk még?!

Doromsára: Fogadja tiszteletteljes üdvözlötünket: a 100 frankos kötelezvényt illető helyen kézbesítettük.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT. FELELŐS SZERKESZTŐ: **SZABÓKY ADOLF.**

PESTEN, EMICH GUSZTÁV M. AKAD. NYOMDÁSZ (BARÁTOK TERE, 7. SZÁM).